

ako zahtevamo, da se naš jezik vpelje v šole in urade, kajti pokazali smo Vam djansko, da je zato popolnoma sposoben.

S tem pa da smo osnovali mnogo postav, niso še postavle do dobrega gotove; treba jim je Najviše sankcije.

Zato se zahvalo prečastitemu cesarskemu gospodu namestniku, da se je ves čas marljivo vdeleževal naših zborov, združujem prošnjo, naj zagovarja osnovane naše postavle pri visoki dunajski vladi tako, da jih potrdi Njegovo Veličanstvo. Recite slavni gospod! c. k. ministerstvu, da te postavle je osnovala večina zborova, ki v resnici tudi namestuje večino dežele, kajti njej je narod naš, ko je zbor bil 1867. leta razpuščen, skazal zaupanje s tem, da jo je zopet volil. Zdaj ima visoka dunajska vlada priliko lepo, da djansko pokaže, ali res spoštuje avtonomijo deželno, to je, tisto avtonomijo, ki more biti glavni fundament Avstriji zadovoljni, in še le po zadovoljnosti vseh narodov njenih tudi Avstriji močni!

Zahvalujem se pa tudi častitemu gospodu predsedniku našemu, ki je krmilo zborove ladvice tako vodil, da je cela prijadrala do svojega cilja.

Kakor pa je v začetku zbora našega bil prvi klic: slava presvitlemu cesarju! tako naj tudi zdaj, in to tem več, ker ravno jutri obhajamo imendan Njegov, doni isti navdušeni klic: slava Njegovemu Veličanstvu presvitlemu cesarju Frančišku Jožefu!

In slava-klici so doneli po dvorani v slovesnem trenutku, ko so poslanci zadnjikrat za letos zborovali.

In tako je v saboto 3. dne t. m. deželni zbor končal svoje delovanje, ktero je začel 22. avg. t. l. Imel je 22 očitnih sej. Da pa so odbori večidel delati morali na pretrganje, kaže se iz tega, da se je v kratkem tem času rešilo vladnih predlogov 5, predlogov deželnega odbora 60, predlogov posamesnih poslancev 5, peticij (prošenj) 51. In med temi je bilo veliko prav obširnih reči. Drugi pot bomo imenovali vse te predloge, ki jih je rešil letošnji deželni zbor. —

— (Odbor kmetijske družbe) je v poslednji svoji seji med drugim sklenil, da bo de družbin občni zbor 24. novembra t. l. Ravno kar se razpošiljajo pozivi do podružnic, da blagovolijo pripraviti, kar mislijo, da pride v obravnavo občnemu zboru; posebno naj take reči, o katerih želijo, da pridejo z imenom v program občnega zbora, pošljejo do konca tega meseca odboru v Ljubljano, vsa druga sporočila pa naj pošljejo zadnji čas do 15. novembra t. l., to je: krajše nasvete ali predloge svoje ali svojih udov, imena novih udov, imena taci kmetov in učiteljev, ki zaslužijo častno sreberno svetinjo za sadje in murvoroje. Posebno pa so gosp. predstojniki podružnic in drugi gospodje udje še naprošeni za to, naj ne odlašajo dalje odboru odgovora na pismo od 7. junija t. l. in naj nasvetujejo, kako naj bi se podružnice na novo osnovale. Stvar je zelo važna, in da odbor more prihodnjemu zboru nasvete podati, treba, da vsaj do konca tekočega meseca prejme iz dežele dobrih nasvetov.

— Gosp. dr. Sajevic v Celji ne gré za advokata v Kranj, kamor je od ministra pravosodja imenovan.

— (Naznanilo iz ljubljanske čitalnice.) Podučevanje v petji za gospodičine bode v čitalnici vsako sredo in saboto ob 4. uri popoldne; začne se ta šola v saboto 10. dne t. m.; — za gospode pa vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri zvečer; začne se pa ta šola v ponedeljek 12. dne t. m.

V imenu sl. odbora:

Anton Förster, pevovodja.

— Dramatično društvo je od narodne večine deželnega zbora v podporo prejelo 200 gold.

— (Koncert) gospoda A. Heidriha, v umetnosti vrednega brata našega čislana tenorista g. Fr. Grbica, se stavlja v eno vrsto koncertom tega. Napravil nam je v nedeljo s pomočjo gospé A. Pesjakove, gospodičin A. pl. Neugebauer-jeve in E. Mašek-ove, gg. Fr. Grbic-a, Fr. Kuralt-a, V. Valente in moškega zbora čitalničinega res veseli večer. Ugodno je razvijal svoj lepi glas, al tudi vsi drugi omenjeni so vršili izvrstno svoje naloge. V drugem oddelku koncerta se je igrala kratkočasna igra „Črni Peter“, pri kateri smo zopet priliko imeli občudovati naše prve diletante.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Ministerskemu predsedniku knezu Aueršpergu še niso našli naslednika, če tudi ga marljivo iščejo. Magjarski listi pišejo, da so ministrovci vkljub vsi hlimbi v tolikih skrbéh, kakor dosedaj še niso bili, kajti upor zoper sedanjo sistemo raste od dne do dne in to v raznih podobah. „Pest. Lloyd“ pravi, da se ministerstvo nekako komično razpušča, vendar se še ne vé, iz katerih elementov se sestavi novo. „Jaz ne imenujem nobenega imena — tako dalje piše — in tudi ne povem, kdo da že misli na advokacijo in kdo na profesuro.“

— Liberalni dunajski časniki se še niso zedinili v tem, kaj naj bi se zgodilo z „upornimi“ škofi. Najljubše bi jim se vé da bilo, da bi vlada vse pozaprla v ječe. Največe hudodelstvo škofov je to, da „civilni“ zakon imenujejo grešno zvezo. Proč z vsem konkordatom, zlasti s XIV. oddelkom, ki škofo brani zoper sodnijo. To je sedaj njihov krik. Glasé se pa tudi nasprotni glasovi; na pr. je „Fremdenblatt“ tako pošten, da je rekel: „Mirnejše se dá spati pri „iljojaliteti“ kardinala Schwarzenberga, kakor pri „lojaliteti“ Perceljnovi, Klappkovi in mnogo drugih.“

— Galicija in Česka ste še zmiraj isti deželi, o katerih se sedaj suče vsa notranja politika. Grof Goluhovski se je iz Beča povrnil v Lvov, toda ne kot c. kr. deželni poglavar, ampak le kot — deželni poslanec. Navdušeno ga je zato na kolodvoru sprejela deputacija deželnega zbora. Rekel je, da mu je žal, da mu ni bilo moč cesarja nagniti, da bi obiskal Galicijo, cesarico je imenoval deželnega angelja varha. Bakljada, namenjena Goluhovskemu, se je opustila na njegovo prošnjo.

Česko. Iz Prage. Baron Kellersperg je še zmiraj deželni glavar. — Huda razdraženost je bila 4. dne t. m. zvečer v Pragi. Vzrok temu je bila prepoved českega tabora poleg Pankraca, pri katerem se je vendar sešlo 6—8000 ljudi. Nemški kazini in nemškemu gledišču so se pobijala okna itd. Vojaki so mir naredili.

Iz Linca. Deželni zbor je sklenil, da k ženitvam ni treba privoljenja županovega.

Iz Celovca. Deželni zbor je postavil o realki odložil za prihodnjo sesijo.

Štajarsko. V zadnjem listu smo omenili, da so slovenski poslanci v deželnem zboru oddali nad 20 adres, v katerih izrekajo občinski zastopniki, da so vse razmere na slovenskem Štajarskem res take, kakoršne popisujejo slovenski poslanci v svoji 19. septembra 1868. leta v deželnem zboru visoki vladi predloženi interpelaciji, in želje, da se djansko vpelje narodna ravnopravnost v šole in urade ter da se združijo vsi Slovenci v zedinjeno Slovensko. Vedno dohajajo še enake adrese in skoraj je ni seje, v kateri bi jih ne oddali naši poslanci nad 20. Dozdaj se jih je že nad 100 bralo. Poslale so jih sledeče ob-

čine: Vranski trg, Piresce, Gomiljsko, Teharje, sv. Krištof, Topolsko, Skale, sv. Jurij, Griže, Tinje, Laporje, Hostnica, Verhole, Grizanje, Gornja Ložnica, Frauheim, Žavski trg, Pletrovšče, Branoclavsko, Podgradje, Stara cesta, Presika, Ruše, Smolnik, Cerkovca, sv. Peter pri Mariboru, Modraže, Hrastovec, sv. Florjan, Digoše, Mozirje (trg), Jarenina; občine: Verženska, Cvenska, Moravša, Godomerska, Bučkovska, Radoslavka, Kristanska, Panovsko, Cizanjevska, Trnovska, Lahonska, Bratonečka, Savska, Koračka, Št. Lorenc, Lembach, Ješenec, Loka, Morje, Kot, Gornjigrad (trg), Rečice (trg), okrajni odbor gornji-grajski, občina Kokarje, trg Reichenburg, občina Blanca, Bastec, Armesko, Gorica, Anže, Brezje, Senovo, Stolanik, Loka, Waigen, Polička, Ponkve, Pristava, okrajni zastop Šmarje, trg Ljubno, občina Cigelna, Šmartno, Frajhaime, Vojtina, Smerečno, Osel, Kalše, zgornja in spodnja št. jakobska Dolina, Ploderšice, Št. Janž, sv. Vid na Valdekom, sv. Janž pri Draberci, Otiška, Verhe, Zarazbor, Noršinska in Bolehneška, sv. Pavel pri Bolški, trg Braslovče.

V 17. seji dež. zbora se naznanjajo prošnje slovenskih občin, naj se vpelje slovenski jezik v šole in urade in se družijo slovenske dežele v narodno celoto. Prošnjam je pridjana zaupnica slovenskim poslancem in soglasje z interpelacijo. Sprejme se le z malimi premembami odborov nasvet o postavi za srednje in više šole gledé realk. V teh mora biti učni jezik tudi slovenski, ko bi bila realka na Slovenskem, sicer pa je le prosti učen predmet; obligaten je torej le tedaj, ko bi to stariši izrekoma zahtevali. — V 18. seji naznanja poslanec dr. Prelog interpelacijo zaradi ukaza glede ljutomerske šole. Dr. Vošnjak izroča 14 slovenskih adres. Noroča se deželni odboru, in daje pooblastilo, naj stopi s sosednimi kronovinami v dogovor, da bi si skupno napravile tri-razredno živino zdravilno šolo, in naj o tem poroča v prihodnji sesiji. Naroči se mu tudi, naj skrbi za to, da se bo v učiteljskih pripravniških v Gradcu in Mariboru obligatno moralo učiti kmetijstvo in gospodarstvo. — V 19. seji sporoča Waser v imenu peticijskega odbora o slovenskih in nemških adresah. On nasvetuje, da bi se položile na mizo v prostovoljni pregled vsem poslancem. Poslanca Herman in Vošnjak sta se krepko upirala temu predlogu in dokazala, da se po jasnih besedah adres to ne sme zgoditi. Dr. Vošnjak toraj nasvetuje „naj se vse adrese slovenskih trgov in občin, ktere zahtevajo vpeljavo slov. jezika v šole in urade in zedinjeno Slovensko od deželnega zbora predlože visoki vladi, da ona pozve želje in zahteve slovenskega naroda.“ Ker ta predlog ni obveljal, stavi gosp. Herman nasvet, „naj se v nemški jezik prestavijo vse slovenske adrese in še le potem se o njih sklepa.“ Ta predlog sprejme po hudem besedovanji večina deželnega zbora. — Slovenskih adres je bilo zopet oddanih 11. — V 20. seji so slovenski poslanci oddali 21 adres, od katerih (po „Slov. Nar.“) posebno krepko in odločno govore adrese občin Trnovske, Lahonske, Bratonečke, Savske in Kovačke ljutomerskega okraja in adrese občin mariborskega okraja. G. dr. Prelog bere interpelacijo zastran ljutomerske šole in uradovanja.

Podpiralo je to interpelacijo vseh 6 slovenskih poslancev. C. k. namestnik bar. Mecsery odgovori, da kar se tiče šol, on ne more te zapovedi ljutomerskega okrajnega glavarstva uničiti, ker je celo postavna (§. 19?) Kar se pa tega tiče, da okrajno glavarstvo slovenske vloge rešuje nemški, graja c. namestnik to postopanje in obljubi, da se ta krivica odpravi in da se na slovenske vloge tudi slovenski odpiše. — Na to se prične

obravnavo o meščanskih šolah. Dr. Vošnjak dokaže, da take šole po svoji napravi na nobeno stran ne zadostujejo, ker so nalašč tako osnovane, da učenci iz njih ne morejo stopiti v više šole. G. Herman živo podpira predlog, naj se brez pogoja dovoli Ptujčanom realgimnazij. Deželni zbor pritrdi temu, le poslanec mariborški prof. Oskar Schmid ne. Glasovanje zadnjega je napravilo občno začudenje in smeh. Smešno se je tudi po pravici mnogim zdelo, da ptujsko mesto gotovo zasluži, da se mu dopolni prošnja, ker je strašno „verfassungstreu.“ — V 21. seji je nasvetoval odbor, da se 1000 gld. obrne za prestavo nemškega „Steirischer Volksbote“ v slovenski jezik. Gosp. Lenček dokaže, da je ta list tako slabo vredovan, da ni vreden, da ga kdo bere, in nasvetuje, da se podeljuje ta podpora „Slovenskemu Gospodarju“ v Mariboru. Čeravno sta ta pravičen nasvet krepko podpirala narodnjaka slovenska gg. Herman in Vošnjak, vendar nobeden nemških poslancev ni za-nj glasoval. — Zopet so imeli priliko naši liberalci (!) se odlikovati s sirovimi napadi na slovenske narodne poslance, ko je dr. Vošnjak dokazal krivico, ktera se po volilnem redu okrajnih zastopov godi kmetu, in konečno nasvetoval, naj preiskuje to deželni odbor in v prihodnji sesiji sporočuje, da se odstranijo te nepravčnosti. Zopet se je oddalo 20 slovenskih adres, ktere strašno šipljejo in bodejo razjarene nasprotnike. — V 22. seji je bila debata o novi šolski postavi. Herman odgovori krepko Karneriju, ki se je bahal v tej debati, da on vé za prave želje Slovencev, ter pravi med drugim: „Svet se je že davno odvracal od liberalizma, ki se le goji z zaklanjem narodnosti, obropanjem deželnih pravic in žrenjem škofov in papeža.“ Adres se je oddalo v tej seji 13, v 22. pa 9. Slava narodnim občinam za njih krepko postopanje!

Hrvaško. Iz Zagreba. Hrvaški zbor, v katerem sedé s celó malo izjemko, le privrženci Rauchovi, je hotel poravnava z Magjari obhajati s slovesno bakljado, — ki pa se je prevrgla v svečanost Jelačićevem spominku. Čeravno so panduri razsvetljavo napovedali, je vendar bilo malo hiš razsvetljenih; bakljado pa so napravili samo najeti ljudje, med njimi mnogi bôsi; večina boljšega občinstva pa se je zbrala okoli spomenika Jelačića bana, kjer se je na klic „k Jelačićevem spominku!“ snidla tudi vsa druga poštena množica, kar je je bilo pri bakljadi. Slava-klici Jelačiću, Strosmajerju, Palackemu, Riegerju itd. so doneli in popevale so se narodne pesmi, med kterimi se je marsikak „pereat“ čul nasprotnikom.

Ogersko. — Po časniku „Szazadunk-u“ tudi ogerški škofje nočejo križem rok držati pri napadih sedanjega liberalizma.

Špansko. Punt je popolnoma zmagal; kraljica je bežala v Paris. Kdo vprihodnje posede kraljev prestol, ni še znano.

Turško. — Sultana so hoteli umoriti; vendar so k sreči zarotnike že poprej pozvedeli; mnogo so jih zaperli.

Žitna cena

v Ljubljani 3. oktobra 1868.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 60 — banaške 5 fl. 26. — turšice 3 fl. 10. — soršice 3 fl. 60. — rži 3 fl. 20. — ječmena 2 fl. 80. — prosa 2 fl. —. — ajde 3 fl. 5. — ovsa 1 fl. 70 — Krompir 1 fl. —.

Loterijne srečke:

V Trstu 30. sept. 1868: **46. 75. 38. 42. 13.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 14. oktobra 1868.